

Věc C-428/21 PPU

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce**Datum doručení:**

14. července 2021

Předkládající soud:

Rechtbank Amsterdam (Nizozemsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

14. července 2021

Evropský zatýkací rozkaz vydaný proti:

HM

Další účastník řízení:

Openbaar Ministerie

Rechtbank Amsterdam, Internationale rechtshulpkamer (soud v Amsterdamu, Nizozemsko, senát pro mezinárodní právní pomoc)

[omissis]

Datum rozhodnutí: 14. července 2021

Mezitímní rozhodnutí o žádosti o rozšíření trestního stíhání ve smyslu čl. 14 odst. 1 písm. f) Overleveringswet (zákon o předávání), kterou podal Fővárosi Törvényszék (soud hlavního města Budapešti, Maďarsko) dne 13. dubna 2021 a která se týká rozšíření trestního stíhání **HM**, narozeného v [...] dne [...], jenž v současné době pobývá v Maďarsku.

1. Dosavadní průběh řízení

Žádost byla projednána na neveřejném zasedání dne 27. května 2021 za přítomnosti státního zástupce C. L. E. McGiverna.

Dne 10. června 2021 bylo vydáno mezitímní rozhodnutí, na jehož základě bylo řízení znovu zahájeno a projednávání věci bylo přerušeno na neurčitou dobu, jelikož předkládající soud potřeboval na rozhodnutí v této věci více času.

Dne 14. července 2021 předkládající soud na veřejném zasedání projednávání věci ukončil a ihned vydal rozhodnutí.

2. Posouzení žádosti: právo předávané osoby na obhajobu

Použitelné unijní právo

I. Rámcové rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úř. věst. 2002, L 190, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 34), ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009 (Úř. věst. 2009, L 81, s. 24) (dále jen „rámcové rozhodnutí“).

Článek 11 odst. 2 a článek 14 rámcového rozhodnutí jsou obsaženy v kapitole II („Postup předávání“) a znějí následovně:

„Článek 11

Práva vyžádané osoby

[...]

2. Vyžádaná osoba, která je zatčena za účelem výkonu evropského zatýkacího rozkazu, má v souladu s vnitrostátním právem vykonávajícího členského státu právo na právního zástupce a tlumočníka.“

„Článek 14

Výslech vyžádané osoby

Nesouhlasí-li zatčená osoba se svým předáním podle článku 13, má právo být vyslechnuta vykonávajícím justičním orgánem v souladu s právem vykonávajícího členského státu.“

Článek 27 odst. 2, 3 a 4 rámcového rozhodnutí je obsažen v kapitole III („Účinky předání“) a v rozsahu relevantním pro projednávanou věc zní následovně:

„Článek 27

Případné stíhání za jiné trestné činy

[...]

2. Kromě případů uvedených v odstavcích 1 a 3 nelze osobu, která byla předána, stíhat, odsoudit nebo jinak zbavit svobody za jiný trestný čin, než kvůli kterému byla předána a kterého se dopustila před svým předáním.

3. Odstavec 2 se nepoužije v těchto případech:

[...]

f) pokud se osoba po svém předání výslovně zřekla nároku na zásadu speciality, pokud jde o určité trestné činy spáchané před jejím předáním. Prohlášení o zřeknutí se musí být učiněno před příslušnými justičními orgány vystavujícího členského státu a zaznamenáno do protokolu v souladu s vnitrostátním právem tohoto státu. Prohlášení o zřeknutí se musí být vyjádřeno takovým způsobem, aby bylo zřejmé, že ho tato osoba učinila dobrovolně a s plným vědomím důsledků. Za tímto účelem má tato osoba právo na právního zástupce;

g) dá-li vykonávající justiční orgán, který osobu předal, svůj souhlas v souladu s odstavcem 4.

4. Žádost o souhlas se předá vykonávajícímu justičnímu orgánu společně s údaji uvedenými v čl. 8 odst. 1 a překladem uvedeným v čl. 8 odst. 2. Souhlas se udělí, podléhá-li trestný čin, kvůli němuž se žádá o souhlas, předání v souladu s tímto rámcovým rozhodnutím. Souhlas se zamítne z důvodů uvedených v článku 3, jinak může být zamítnut jen z důvodů uvedených v článku 4. Rozhodnutí musí být přijato nejpozději do 30 dnů od obdržení žádosti.

V případech uvedených v článku 5 musí vystavující členský stát poskytnout stanovené záruky.“

Použitelné vnitrostátní právo

II. Ustanovení rámcového rozhodnutí byla provedena zákonem Wet van 29 april 2004 tot implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie (Overleveringswet) [zákon ze dne 29. dubna 2004 o provedení rámcového rozhodnutí Rady o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (zákon o předávání)], Staatsblad 2004, 195, který byl naposledy pozměněn zákonem ze dne 17. března 2021, Staatsblad 2021, 155 (dále jen „zákon o předávání“).

Článek 1 písm. g) zákona o předávání zní následovně:

„Článek 1

Pro účely tohoto zákona se:

[...]

g) soudem rozumí rechtbank Amsterdam (soud v Amsterodamu, Nizozemsko);

[...]“

Článek 14 odst. 1 a 3 zákona o předávání, který je obsažen v kapitole II („Předávání Nizozemskem“) oddílu 1 („Podmínky předání“), provádí čl. 27 odst. 2, 3 a 4 rámcového rozhodnutí a v rozsahu relevantním pro projednávanou věc stanoví:

„Článek 14

1. Předání je možné pouze tehdy, je-li splněna všeobecná podmínka, že vyžádaná osoba nebude stíhána, odsouzena nebo jinak zbavena osobní svobody za trestné činy, které byly spáchány před jejím předáním a kvůli kterým nebyla předána, ledaže:

[...]

- f) soud byl požádán o předchozí souhlas a tento souhlas udělil.

[...]

3. Státní zástupce nejpozději třetí den po obdržení žádosti vystavujícího justičního orgánu o souhlas podle odst. 1 písm. f) nebo odst. 2 písm. c) navrhne, aby žádost přezkoumal soud. Za tímto účelem státní zástupce žádost předloží soudu spolu s překladem. Soud udělí souhlas podle odst. 1 písm. f) nebo odst. 2 písm. c) s ohledem na trestné činy, ve vztahu k nimž lze podle tohoto zákona předání povolit. O žádosti musí být v každém případě rozhodnuto do dvaceti sedmi dnů od jejího obdržení. Státní zástupce o rozhodnutí soudu neprodleně uvědomí vystavující justiční orgán.“

Článek 25 odst. 1 a 3 zákona o předávání je obsažen v kapitole II oddílu 2 („Postup předávání“), C („Rozhodnutí o předání“) a stanoví:

„Článek 25

1. Výslech vyžádané osoby je veřejný, pokud tato osoba nepožádá o neveřejné projednání věci anebo pokud takové projednání nenařídí soud ze závažných důvodů uvedených v protokolu o výslechu.

[...]

3. Při tomto výslechu může být vyžádaná osoba zastoupena svým advokátem.

[...]“

Předběžné otázky

2.1 Dotyčná osoba je státním příslušníkem Nigérie. Dne 25. května 2020 rechtbank Amsterdam (soud v Amsterdamu, Nizozemsko) povolil její předání do

Maďarska za účelem trestního stíhání pro skutky, které lze stručně kvalifikovat jako „praní výnosů z trestné činnosti“. Dotyčná osoba byla do Maďarska skutečně předána dne 25. června 2020 a od té doby je tam ve vazbě.

2.2 Dne 13. dubna 2021 požádal maďarský justiční orgán o souhlas s rozšířením trestných činů podle čl. 27 odst. 3 písm. g) a odst. 4 rámcového rozhodnutí. Tuto žádost obdržel předkládající soud dne 4. května. Žádost se týká dalších skutků představujících „praní výnosů z trestné činnosti“, k nimž mělo dojít před skutečným předáním dotyčné osoby do Maďarska. Žádost obsahuje údaje uvedené v čl. 8 odst. 1 rámcového rozhodnutí. K této žádosti je přiložen protokol o výslechu předané osoby maďarským justičním orgánem. Předaná osoba za přítomnosti svého advokáta při tomto výslechu prohlásila, že se nechce zříknout nároku na zásadu speciality podle čl. 27 odst. 3 písm. f) rámcového rozhodnutí.

2.3 Dne 1. dubna 2021 nabyl účinnosti wet van 3 maart 2021 tot herimplementatie van onderdelen van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie (wijziging van de Overleveringswet) [zákon ze dne 3. března 2021 o novém provedení některých ustanovení rámcového rozhodnutí Rady o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (změna zákona o předávání)]¹.

2.4 Před tímto datem mělo pravomoc k rozhodování o žádosti o souhlas ve smyslu čl. 27 odst. 3 písm. g) a odst. 4 rámcového rozhodnutí officier van justitie bij het arrondissementsparket Amsterdam (okresní státní zastupitelství v Amsterdamu, Nizozemsko) [(bývalý) čl. 14 odst. 1 písm. f) a odst. 3 zákona o předávání]. Tento orgán však nelze považovat za „vykonávající justiční orgán“ ve smyslu čl. 6 odst. 2 rámcového rozhodnutí, neboť v rámci výkonu své rozhodovací pravomoci může přijímat individuální pokyny od Minister van Justitie en Veiligheid (ministr spravedlnosti a bezpečnosti). V návaznosti na rozsudek Openbaar Ministerie (Padělání dokumentů)² byla tato pravomoc přenesena na rechtbank Amsterdam (soud v Amsterdamu, Nizozemsko), a to aktuálně účinným zněním zákona o předávání [čl. 14 odst. 1 písm. f) a odst. 3 nového znění zákona o předávání].

2.5 Kromě ustanovení o údajích, které mají být poskytnuty, překladu a lhůtách, v nichž musí být rozhodnutí přijato, článek 27 rámcového rozhodnutí ani žádné jiné ustanovení tohoto rámcového rozhodnutí neobsahují pravidla týkající se postupu, který musí vykonávající justiční orgán při přijímání rozhodnutí o dané žádosti dodržet³.

¹– Staatsblad 2021, s. 125.

²– Rozsudek ze dne 24. listopadu 2020, Openbaar Ministerie (Padělání dokumentů) (C-510/19, EU:C:2020:953).

³– Stanovisko generálního advokáta M. Campos Sánchez-Bordony ve věci Openbaar Ministerie (Padělání dokumentů) (C-510/19, EU:C:2020:494, bod 86).

2.6 Totéž platí pro zákon o předávání. Ustanovení týkající se toho, jakým způsobem rechtbank Amsterdam (soud v Amsterdamu, Nizozemsko) zpracovává evropský zatýkácí rozkaz, vyžádané osobě zaručují právo být vyslechnuta na jednání a kromě toho i právo na advokáta, než soud rozhodne o výkonu evropského zatýkácího rozkazu. Není však upřesněno, že se tato ustanovení, která jsou součástí oddílu 2 („Postup předávání“) kapitoly II zákona o předávání („Předávání Nizozemskem“), musí obdobně uplatnit na (nový) čl. 14 odst. 3 zákona o předávání, který je součástí oddílu 1 („Podmínky předání“) kapitoly II zákona o předávání.

2.7 Rozhodnutí, kterým vykonávající justiční orgán uděluje souhlas podle čl. 27 odst. 3 písm. g) a odst. 4 rámcového rozhodnutí, může ohrozit svobodu předávané osoby, „jelikož se týká jiného trestného činu, než kvůli kterému byla předána a který může vést k přísnějšímu odsouzení této osoby“⁴.

2.8 Vzhledem k tomu, že rámcové rozhodnutí je založeno na zásadě, podle které musí být u rozhodnutí o evropském zatýkáčím rozkazu zajištěny „veškeré záruky, které jsou tomuto typu rozhodnutí vlastní, zejména záruky plynoucí ze základních práv a obecných právních zásad“, a že to znamená, že tato rozhodnutí musí být vydána „justičním orgánem, který splňuje požadavky na účinnou soudní ochranu“⁵, má předkládající soud za to, že požadavky na účinnou soudní ochranu musí splňovat i postup, ve kterém vykonávající justiční orgán rozhoduje o žádosti uvedené v čl. 27 odst. 3 písm. g) a odst. 4 rámcového rozhodnutí.

2.9 Součástí práva na obhajobu, které je vlastní právu na účinnou soudní ochranu, je i právo být vyslechnut⁶.

2.10 Žádost, o kterou se jedná v tomto řízení, je první žádostí, o které musí soud rozhodnout na základě aktuálně účinného zákona o předávání.

2.11 Jak již bylo uvedeno, dotyčná osoba je v současné době v Maďarsku ve vazbě. Nebyla předvolána a nebyla přítomna při projednávání žádosti před rechtbank Amsterdam (soud v Amsterdamu, Nizozemsko). Totéž platí pro advokáta dotyčné osoby v průběhu předcházejícího postupu předávání. Dotyčnou osobu nezastupoval žádný advokát.

2.12 V této souvislosti vyvstává otázka, v jakém členském státě a jakým způsobem musí mít předávaná osoba možnost využít svého práva být vyslechnuta ve vztahu k žádosti o souhlas podle čl. 27 odst. 3 písm. g) a odst. 4 rámcového rozhodnutí.

⁴– Rozsudek ze dne 24. listopadu 2020, Openbaar Ministerie (Padělání dokumentů) (C- 510/19, EU:C:2020:953, bod 62).

⁵– Rozsudek ze dne 24. listopadu 2020, Openbaar Ministerie (Padělání dokumentů) (C- 510/19, EU:C:2020:953, bod 49).

⁶– Stanovisko generálního advokáta M. Campos Sánchez-Bordony ve věci Openbaar Ministerie (Padělání dokumentů) (C-510/19, EU:C:2020:494, bod 87).

2.13 Jedním z možných výkladů je, že by postačovalo, aby předávaná osoba mohla využít svého práva být vyslechnuta v členském státě, do kterého byla předána – v projednávané věci tedy v Maďarsku – a aby tam mohla uplatnit své námitky proti rozšíření trestných činů v rámci řízení, ve kterém ji justiční orgán tohoto členského státu vyslychá ohledně případného zřeknutí se nároku na zásadu speciality ve smyslu čl. 27 odst. 3 písm. f) rámcového rozhodnutí. Tento výklad je v souladu s jednou ze dvou možností, které navrhl generální advokát M. Campos Sánchez-Bordona s cílem zajistit dodržování práva být vyslechnut, tj. že „se nabídne již předané osobě možnost bránit se proti takovému rozšíření před vystavujícím orgánem v rámci postupu, který předchází zaslání žádosti vykonávajícímu orgánu“⁷. Proti tomuto výkladu by se dalo namítat, že justiční orgán v tomto postupu neposuzuje, zda lze povolit rozšíření trestných činů. Pokud se předávaná osoba odmítne zřeknout nároku na zásadu speciality, jako je tomu v projednávané věci, toto posouzení musí provést vykonávající justiční orgán.

2.14 Dalším možným výkladem je, že předávaná osoba musí mít možnost využít svého práva být vyslechnuta ve státě, který předání provedl – v projednávané věci v Nizozemsku – a to v rámci postupu, ve kterém vykonávající justiční orgán, který dotyčnou osobu předal, rozhoduje o udělení požadovaného souhlasu, a že pokud se vykonávající justiční orgán může seznámit s protokolem o výslechu, jak je uveden v předchozím bodě, předaná osoba měla možnost svého práva být vyslechnuta využít. Proti tomuto výkladu by se dalo namítat, že cílem takového výslechu není posoudit žádost o rozšíření trestných činů, nýbrž umožnit dotyčné osobě zřeknout se, nebo nezřeknout se nároku na zásadu speciality, takže právo předané osoby být vyslechnuta není prostřednictvím seznámení se s tímto protokolem dostatečně zaručeno.

2.15 Ještě dalším možným výkladem nakonec je, že předávaná osoba musí mít možnost využít svého práva být vyslechnuta v členském státě, který provedl předání, a to na jednání uskutečněném vykonávajícím justičním orgánem, který dotyčnou osobu předal, v rámci postupu, ve kterém tento orgán rozhoduje o udělení požadovaného souhlasu. Jedná se o druhou možnost, kterou navrhl generální advokát M. Campos Sánchez-Bordona s cílem zajistit dodržování práva být vyslechnut⁸. Při tomto výkladu vyvstávají praktické problémy. Dotyčná osoba se už totiž nenachází v členském státě, který ji předtím předal. Rámcové rozhodnutí ani žádná jiná unijní právní úprava totiž neobsahuje právní základ pro výslech prostřednictvím videokonference nebo telefonu. Ze zkušeností státního zastupitelství v Amsterdamu, které mělo před 1. dubnem 2021 pravomoc o dotčené žádosti rozhodovat, plyne, že advokát, který vyžádanou osobu zastupoval v rámci postupu předávání, se již po skutečném předání obecně nepovažuje za právního zástupce této osoby, s plnou mocí nebo bez ní. Předvolání tohoto

⁷– Stanovisko generálního advokáta M. Campos Sánchez-Bordony ve věci Openbaar Ministerie (Padělení dokumentů) (C-510/19, EU:C:2020:494, bod 90).

⁸– Stanovisko generálního advokáta M. Campos Sánchez-Bordony ve věci Openbaar Ministerie (Padělení dokumentů) (C-510/19, EU:C:2020:494, bod 90).

advokáta k projednávání této žádosti tedy nemá smysl. Ustanovení advokáta *ex offo*, který by měl zastupovat předávanou osobu v její nepřítomnosti, vyvolává problémy z hlediska možností vzájemné komunikace mezi tímto advokátem a dotyčnou osobou, která je ve vazbě v zahraničí. Výklad, podle něhož musí mít předávaná osoba možnost využít svého práva být vyslechnuta na jednání v členském státě, který provedl předání, může vést za těchto okolností ke komplikacím a průtahům; ustanovení článku 27 rámcového rozhodnutí ovšem nelze vykládat způsobem, „který by neutralizoval cíl rámcového rozhodnutí spočívající v usnadnění a zrychlení předávání mezi justičními orgány členských států s ohledem na vzájemnou důvěru, jenž mezi nimi musí existovat“⁹. Rozhodnutí o žádosti o rozšíření trestných činů kromě toho musí být podle čl. 27 odst. 4 rámcového rozhodnutí přijato do třiceti dnů od obdržení žádosti.

2.16 Nelze mít za to, že otázka vznesená v bodě 2.12 představuje „*acte clair*“ nebo „*acte éclairé*“.

2.17 Zdejší soud proto položí Soudnímu dvoru otázky [formulované v bodě 4].

Žádost o projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce

2.18 Předkládající soud Soudní dvůr žádá, aby věc projednal v naléhavém řízení o předběžné otázce ve smyslu čl. 267 čtvrtého pododstavce SFEU a článku 107 jednacího řádu.

2.19 Předběžné otázky se týkají oblasti, kterou upravuje hlava V třetí části SFEU. Vyžádaná osoba je v současné době v Maďarsku ve vazbě. Předkládající soud nemůže rozhodnout o rozšíření trestných činů ve smyslu čl. 27 odst. 4 rámcového rozhodnutí, dokud nebude možno jednoznačně určit, v jakém členském státě a jakým způsobem musí mít dotyčná osoba možnost využít svého práva být ve vztahu k této žádosti vyslechnuta. Rozhodnutí o žádosti může mít vliv na právo vyžádané osoby na svobodu. Pokud předkládající soud souhlas s rozšířením trestných činů udělí, vyžádaná osoba může být umístěna do vazby za další skutky, což by mohlo mít za následek delší dobu trvání vazby, a v případě odsouzení by jí mohl být uložen přísnější trest. Kdyby předkládající soud žádost zamítl, vystavující členský stát by dotyčnou osobu v zásadě nemohl dát do vazby za skutky, kterých se týká předmětná žádost, a v případě odsouzení by v zásadě nemohl vykonat trest odnětí svobody uložený za tyto skutky¹⁰. To, jak rychle Soudní dvůr na položené předběžné otázky odpoví, tedy může mít přímý a rozhodující vliv na dobu, jakou dotyčná osoba stráví v Maďarsku ve vazbě.

⁹– Rozsudek ze dne 28. června 2012, West (C-192/12 PPU, EU:C:2012:404, bod 77).

¹⁰– Rozsudek ze dne 1. prosince 2008, Leymann a Pustovarov (C-388/08 PPU, EU:C:2008:669, bod 73).

3. Závěr

S ohledem na všechny výše uvedené úvahy vydává předkládající soud následující rozhodnutí.

4. Rozhodnutí

Řízení se znovu zahajuje a projednávání věci se přerušuje na neurčitou dobu;

Předkládající soud žádá Soudní dvůr Evropské unie o rozhodnutí o následujících otázkách

I. Musí být čl. 27 odst. 3 písm. g) a odst. 4 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV ve světle práva na účinnou soudní ochranu vykládán v tom smyslu, že:

- předávaná osoba musí mít možnost využít svého práva být vyslechnuta, pokud jde o žádost o souhlas s rozšířením trestných činů, ve vystavujícím členském státě, když ji justiční orgán tohoto členského státu vyslychá ohledně případného zřeknutí se nároku na zásadu speciality v souladu s čl. 27 odst. 3 písm. f) rámcového rozhodnutí; nebo že*
- tato osoba musí mít možnost využít svého práva být vyslechnuta v členském státě, který předtím provedl předání, u vykonávajícího justičního orgánu v rámci řízení o udělení souhlasu s rozšířením trestných činů?*

II. Pokud musí mít předávaná osoba možnost využít svého práva být vyslechnuta, pokud jde o žádost o souhlas s rozšířením trestných činů podle čl. 27 odst. 4 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV, v členském státě, který předtím provedl předání, jakým způsobem jí to musí tento členský stát umožnit?

[složení senátu] [omissis]